

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ Г.С. СКОВОРОДИ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ І СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ**

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ДОСЛІДЖЕНЬ
У ГАЛУЗІ СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ І СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ**

**МАТЕРІАЛИ МІЖВУЗІВСЬКОЇ ДИСТАНЦІЙНОЇ
СТУДЕНТСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
27 ТРАВНЯ 2020 РОКУ**

ХАРКІВ – 2020

УДК 37.013.42
ББК 74.60
А 43

За редакцією
доктора педагогічних наук, професора,
завідувача кафедри соціальної роботи і соціальної педагогіки
Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди
Васильєвої Марини Петрівни

Актуальні проблеми досліджень у галузі соціальної педагогіки і соціальної роботи: матеріали міжвузівської дистанційної студентської науково-практичної конференції 27 травня 2020 року / за ред. М.П. Васильєвої. Харків: ХНПУ імені Г.С. Сковороди, 2020. 129 с.

Затверджено редакційно-видавничою радою Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди (протокол № 3 від 12.05. 2020 р.).

© Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди, 2020.
© Кафедра соціальної роботи і соціальної педагогіки, 2020.
© Васильєва М.П., 2020.

Берсенцова А.Ю. СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ З ПРОФІЛАКТИКИ ДЕЛІНКВЕНТНОЇ ПОВЕДІНКИ МОЛОДШИХ ПІДЛІТКІВ У ЗЗСО: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ.....	89
Валявська З.В. ФОРМУВАННЯ ГРОМАДСЬКОЇ ДУМКИ ЩОДО ПРОЯВІВ СЕКСИЗМУ В РЕКЛАМНІЙ ПРОДУКЦІЇ.....	91
Висоцька А.К. СУЧАСНИЙ СТАН ОРГАНІЗАЦІЇ ДОЗВІЛЛЯ ДІТЕЙ В УКРАЇНІ.....	93
Галас Т.В. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО АДАПТАЦІЇ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ ДО ШКІЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА.....	94
Голуб Д.Ю. СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ З ПРОФІЛАКТИКИ КОМП'ЮТЕРНОЇ ЗАЛЕЖНОСТІ СТАРШИХ ПІДЛІТКІВ У ЗАКЛАДІ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	96
Збаранська Д.В. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРОФІЛАКТИКИ АГРЕСИВНОЇ ПОВЕДІНКИ ПІДЛІТКІВ В УМОВАХ ДБСТ.....	98
Карпенко А.А. СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ З ПРОФІЛАКТИКИ ЖОРСТОКОЇ ПОВЕДІНКИ ПІДЛІТКІВ У ЗЗСО.....	99
Кулакова А.О. СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ З ФОРМУВАННЯ УСВІДОМЛЕНОГО БАТЬКІВСТВА ПІДЛІТКІВ З НЕПОВНИХ СІМЕЙ У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	101
Редька М.Ю. СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ З ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	104
Сіденко М.Ю. ОРГАНІЗАЦІЯ ДОЗВІЛЛЯ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ ЯК СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА.....	106
Скакун Е.Ю. ГЕНДЕРНІ ТА СЕКСИСТСЬКІ СТЕРЕОТИПИ В РЕКЛАМІ: ВИЯВЛЕННЯ ТА УПЕРЕДЖЕННЯ.....	108
Скляниченко М.В. СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ З СОЦІАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ ПІДЛІТКІВ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ У СПЕЦІАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ.....	110

творчо оформили під час проведення «соціальної паузи» на тему «Мій ідеальний світ майбутнього»); тренінг «Я будує своє майбутнє» (у ході тренінгу було побудовано план ідеального майбутнього та складено пам'ятку, що потрібно зробити, для досягнення поставленої мети); бесіду «Жарти або хуліганство – відповідальність за вчинки» (метою проведення бесіди було ознайомити підлітків про кримінальну відповідальність за свої необдумані вчинки); з метою обміну педагогічним досвідом та покращення шляхів профілактики девіантної поведінки учнів, нами було проведено тренінг «Всі діти різні» для педагогічного складу НВК); фінальним етапом нашої профілактичної роботи, була робота з батьками дітей, саме тому було підготовлено соціальні бюлетені на тему «Небезпеки навколо дітей», які підлітки передали батькам (в яких містилась інформація для батьків про психоемоціональні особливості дітей у підлітковому віці, про основні види девіантної поведінки та шляхи попередження виникнення ситуацій непорозумінь між батьками та підлітками, які можуть призвести до девіантної поведінки).

Результати контрольного діагностування засвідчили, що у результаті впровадження програми соціально-педагогічної діяльності з профілактики девіантної поведінки серед здобувачів освіти у закладах загальної середньої освіти у підлітків було відзначено значне зменшення рівня девіантної поведінки. Виходячи з цього, було доведено, що розроблена програма соціально-педагогічної діяльності з профілактики девіантної поведінки серед здобувачів освіти у закладах загальної середньої освіти є ефективною.

Берсеньова А.Ю.

СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ З ПРОФІЛАКТИКИ ДЕЛІНКВЕНТНОЇ ПОВЕДІНКИ МОЛОДШИХ ПІДЛІТКІВ У ЗЗСО: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

Науковий керівник – кандидат педагогічних наук, доцент І. О. Шеплякова

Сучасний кризовий стан усіх сфер суспільного життя в Україні зумовлює знецінення морально-духовних ідеалів та соціально схвалюваних стереотипів поведінки соціальних суб'єктів. Результатом цього стає активізація різних форм поведінкових відхилень, зокрема й у поведінці молодших підлітків. Це актуалізує необхідність теоретичного аналізу природи, сутності, умов, особливостей, форм та динаміки делінквентної поведінки молодших підлітків з метою пошуку дієвих механізмів її соціального контролю.

Адже незважаючи на те, що до проблеми профілактики делінквентної поведінки неповнолітніх прикуто увагу наукової спільноти і фахівців-практиків, кількість девіантних підлітків не припиняє зростати, зокрема за останні 10 років рівень дитячої злочинності в Україні виріс удвічі. Це призвело до того, що 25% від загальної кількості правопорушників (тобто кожна

4 особа) – неповнолітні; на обліку правоохоронних органів стоять близько 70 тисяч дітей і підлітків.

Установлено, що проблему делінквентної поведінки досліджували вітчизняні та зарубіжні вчені: О. Караман, І. Козубовська, Н. Максимова, А. Макаренко, І. Невський, Є. Петухова, В. Сухомлинський, В. Татенко, Ю. Річка та інші. Питання профілактики девіантної (зокрема й делінквентної) поведінки підлітків у діяльності закладу загальної середньої освіти розкрито у студіях М. Алемаскіна, Б. Алмазової, В. Афанасьєвої, С. Белічевої, Н. Закатової, Н. Катаєвої, І. Невського, А. Нікітіна, В. Олійник та інших.

Проведений аналіз розробленості проблематики дослідження в наукових джерелах засвідчив, що на сьогодні вже накопичено значний теоретичний і емпіричний матеріал з проблеми делінквентної поведінки та її профілактики. Проте, досі недостатньо розкрито теоретико-практичні аспекти соціально-педагогічної діяльності провідного інституту соціалізації – закладів загальної середньої освіти – у попередженні делінквентної поведінки, відсутня науково обґрунтована комплексна програма соціально-педагогічної діяльності з профілактики делінквентної поведінки молодших підлітків у закладах загальної середньої освіти (надалі – ЗЗСО), яка б охоплювала профілактику одночасно всіх видів делінквентної поведінки, поширених у підлітковому середовищі.

На основі узагальнення результатів теоретичного аналізу сутності професійної діяльності соціального педагога й особливостей соціально-педагогічної профілактики делінквентної поведінки, а також з урахуванням психовікових характеристик дітей молодшого підліткового віку *соціально-педагогічну діяльність з профілактики делінквентної поведінки молодших підлітків у закладах загальної середньої освіти* визначено як цілеспрямований спеціально організований процес соціально-педагогічної взаємодії з молодшими підлітками у закладах загальної середньої освіти, орієнтований на створення умов для запобігання виникненню та поширенню делінквентної поведінки в підлітковому середовищі, а також подолання вже існуючих її проявів.

Мета соціально-педагогічної діяльності з профілактики делінквентної поведінки молодших підлітків у ЗЗСО – успішна соціалізація підлітків на основі виявлення та усунення (мінімізації) факторів, які впливають на формування проявів делінквентної поведінки молодших підлітків.

Аналіз наукових джерел та досвіду практичної соціально-педагогічної діяльності дозволив визначити *особливості роботи соціального педагога з профілактики делінквентної поведінки молодших підлітків у закладах загальної середньої освіти*, як:

- *по-перше*, необхідність здійснення системних та комплексних заходів, спрямованих на забезпечення позитивної соціальної мотивації молодших підлітків-делінквентів, формування у них досвіду просоціальної поведінки;

- *по-друге*, залучення різних соціальних інституцій до роботи з підлітками-делінквентами та змістовне інформаційно-аналітичне забезпечення їхньої діяльності (створення у мережі соціальних служб умов для корисної соціальної активності, організації дозвілля, розвиток молодіжного та дитячого

рухів, робота консультаційних пунктів з проблем освіти, вибору професії; реалізація програм з профілактики негативних явищ у підлітковому середовищі тощо);

- *по-третє*, індивідуальна та групова соціально-педагогічна робота з особами із сімей групи ризику (правова просвіта молодших підлітків та їх батьків (зокрема про можливі наслідки асоціальних дій), попередження домашнього насильства над дітьми, надання соціально-педагогічної допомоги сім'ям з обмеженими педагогічними ресурсами).

Виявлено ефективні *форми* соціально-педагогічної діяльності з профілактики делінквентної поведінки молодших підлітків у ЗЗСО (ситуаційно-рольова гра, гра-драматизація, гра-бесіда, інтелектуальні ігри, школа ввічливості, розповідь, виставка, спортивні змагання, веселі старты, година спілкування, відверта розмова, просвітницький тренінг, родинне свято, вікторина, проєкт тощо); *методи* (асоціації, відео-метод, дискусія, етична бесіда, сюжетно-рольові ігри, методика незакінченого речення, мозковий штурм та інші).

Отже, задля зниження рівня делінквентної поведінки молодших підлітків необхідним є цілеспрямоване здійснення у закладі загальної середньої освіти соціально-педагогічної діяльності з профілактики такої поведінки (на основі реалізації відповідної комплексної програми).

Валявська З.В.

ФОРМУВАННЯ ГРОМАДСЬКОЇ ДУМКИ ЩОДО ПРОЯВІВ СЕКСИЗМУ В РЕКЛАМНІЙ ПРОДУКЦІЇ

Науковий керівник – кандидат педагогічних наук, доцент О.І. Онупченко

Проблема сексизму у рекламній продукції є гострою темою для обговорення у наукових дослідженнях через те, що Українським законодавством не передбачено механізму контролю, не визначені повноважені органи контролю за дотриманням рекламної продукції, відсутня чітка системи покарання за їх порушення.

Зазначена ситуація зумовлює цілковите свавілля як рекламних агенцій (виробників рекламної продукції), так і власників рекламних носіїв (телеканалів, друкованих ЗМІ, зовнішньої реклами) у формуванні змісту реклами, що призводить до масового поширення гендерно-дискримінаційних зображень та повідомлень у всіх можливих формах.

Але найголовніша проблема полягає в тому, що в українському законодавстві та інших нормативних актах відсутні чіткі визначення того, які саме зображення чи повідомлення слід вважати дискримінаційним за ознакою статі, відсутні формальні критерії для встановлення того, що саме є образливим і принизливим для честі та гідності особи чи групи з огляду на стать. Навіть якщо взяти за основу визначення гендерної дискримінації, що сформульовано у